

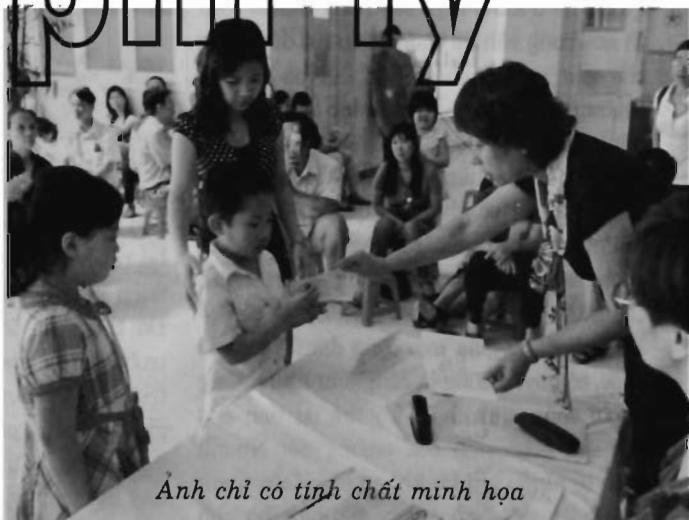
“Chạy trường”, chuyện rất phi lý

GSTS NGUYỄN LÂN DỪNG

Không phải chỉ có riêng năm nay mà trong cả những năm tới các trường học cũng sẽ quá tải. Nguyên nhân là do dân số của ta đông, lại tăng nhanh, hiện nay đã là 87 triệu, chưa kể đến hơn 3 triệu người Việt Nam ở nước ngoài. Khi nhìn vào giáo dục chúng ta phải nhìn xa, thấy việc dân số tăng mà chuẩn bị trường lớp.

Hiện tượng chạy trường liên quan rất nhiều đến trường lớp. Trường lớp ở đây thuộc về hai yếu tố: yếu tố thứ nhất là chất lượng thầy giáo cô giáo; yếu tố thứ hai là cơ sở vật chất. Khi sự chênh lệch về trường lớp quá lớn thì sẽ rất khó tránh khỏi tình trạng chạy trường. Chính vì thế muốn giải quyết được nạn “chạy trường” thì chúng ta phải tiến hành làm liền một lúc hai việc là giải quyết chuyện tăng số lượng trường lớp phù hợp với việc tăng dân số và làm thế nào để chất lượng giảng dạy trong các trường tương đối đồng đều với nhau.

Chúng ta không thể dễ tồn tại quá lâu những trường học yếu kém về cơ sở vật chất cũng như về chất lượng giảng dạy. Bởi

Ảnh chỉ có tính chất minh họa

sự yếu kém này là nguyên nhân dẫn đến nạn chạy trường như hiện nay.

Ảnh hưởng của chạy trường đối với ngành giáo dục và xã hội là rất nghiêm trọng. Nó làm cho chất lượng giáo dục đi xuống, nó ảnh hưởng đến đạo đức, lối sống của nhiều thế hệ tương lai...

Tôi nghĩ là khi con được học trường này trường nọ không phải là cái để cho bố mẹ khoe. Đây là lòng thương yêu con cái của cha mẹ muốn con mình được vào học những trường có chất lượng tốt để có thể trở thành những con ngoan, trò giỏi và để được học tiếp lên cao một cách dễ dàng hơn. Vui mừng là biểu hiện chính đáng nhưng có những người chạy cho con vào được trường tốt để đi khoe là không bình thường.

Có trường mầm non tư thục mà nhiều

gia đình nước ngoài đưa con em mình đến để đăng kí học, trẻ một chút là đã hết chỗ, mặc dầu học phí là hết sức cao. Trường gì mà toàn những con nhà giàu học, điều này làm nảy sinh sự phân biệt đẳng cấp, giàu nghèo của trẻ ngay từ nhỏ. Như vậy sẽ không tốt cho định hướng phát triển của thế hệ trẻ.

Không nên đặt ra nhiều khẩu hiệu quá! Nhiều khẩu hiệu sẽ không thành hiện thực. Trong vấn đề chống tiêu cực đã không cho phép nhận hối lộ rồi. Nhà trường thường cũng chịu nhiều áp lực lắm! Thí dụ phải dành ra những suất ngoại giao. Suất ngoại giao đó dành cho ai? Hẳn là cho những người có chức, có quyền. Tôi nghĩ những người có chức, có quyền đó đã không gương mẫu. Tại sao lại dùng quyền hành của mình để ép cấp dưới? Xã hội ta cần có sự bình đẳng giữa mọi công dân. Người có chức, có quyền cũng là công dân như những người công dân khác. Có thể ưu tiên cho con em giáo viên của trường đó. Nhưng thực tế nhiều khi lại không phải là con em giáo viên, mà giáo viên đi nhận hộ cho những người quen, thậm chí cho cả những người đi hối lộ. Tôi nghĩ “chạy” trường dưới hình thức nhận tiền hối lộ, phải áp dụng luật hình sự. Người đưa hối lộ cũng phạm tội, người nhận hối lộ càng phạm tội. Các phong bì đưa hối lộ thường đâu có phải năm chục, một trăm đâu! Toàn là vài “vé”, thậm chí hàng chục “vé” (!). Theo tôi chúng ta đừng có thêm một “không” nữa mà hãy tập trung vào hai việc:

Một là nâng cao đồng đều chất lượng giảng dạy

Hai là đầu tư xây dựng thêm cho cơ sở vật chất các trường học

Khi chất lượng giữa các trường đồng đều nhau sẽ làm giảm thiểu và đi đến chấm dứt nạn “chạy trường”

Ngoài ra, do khi quy hoạch chưa quan tâm sâu sắc đến vấn đề trường lớp. Các khu

chung cư, nhà cao tầng, các khu vui chơi mọc lên ngày một nhiều trong khi đó việc đầu tư mở rộng, xây dựng trường học mới lại rất hạn chế. Phát triển đô thị với phát triển giáo dục như thế là không đồng bộ. Đô thị phát triển nhanh, dân cư nhiều, trường lớp ít mới dẫn đến tình trạng chạy trường. Mà chuyện vào học mầm non, mẫu giáo mà cũng phải chạy thì vô lý quá!

Không nên thi tuyển trái tuyển. Hiện nay học trái tuyển đã đẻ ra chuyện hết sức rắc rối là đua nhau nhập hộ khẩu. Việc nhập hộ khẩu của chúng ta hiện nay rất dễ, miễn là có chỗ ở, cho nên người ta đã đưa con đến ở nhà ông bà, cô, bác hoặc mua nhà... Nhiều trường đề ra là phải có hộ khẩu trong địa bàn từ hai năm trở nên mới nhận học sinh vào học, dẫn đến tình trạng con mới 2 tuổi bố mẹ đã chạy hộ khẩu tới khu vực có ngôi trường mà con mình định học. Đó là chuyện cực kì phi lý và quá khôi hài.

Tuyển vào đầu cấp tiểu học thì không nên thi. Các em làm gì có nghĩa vụ phải học trước như thế. Chỉ nên thi tuyển vào những trường mà đòi hỏi chất lượng cao, trường năng khiếu để đào tạo nhân tài. Rất tiếc cho những thể nghiệm của GS Hồ Ngọc Đại hầu như không được mở rộng. Con tôi là học sinh lớp đầu tiên của Trường thực nghiệm này, theo dõi lớp học ấy tôi thấy

các em hầu hết đều đổ vào đại học cả. Điều đó chứng tỏ sự thành công của một mô hình tuyển chọn và học tập theo một công nghệ “lấy học sinh làm trung tâm”. Mô hình trường chuyên, lớp chọn từng bị nhiều người phê phán nhưng tôi cho đó là phê phán những cái sai, cái lệch lạc chứ có các lớp riêng cho các em học giỏi có năng khiếu đặc biệt là rất tốt chứ sao?

Không có tiêu chí nào cả trừ các trường Đại học thật sự danh tiếng. Vì chất lượng trường lớp của họ đồng đều và ít chênh lệch, học sinh thích vào trường nào cũng được. Tiêu chí trong giáo trình bậc phổ thông cấp II của họ rất nhẹ, học sinh vừa học, vừa chơi. Còn ở mình lại học quá nặng ở cấp II và quá nhẹ ở cấp III (vì không phân ban sâu) và nhiều chương trình chả giống ai (ví dụ về Chương trình Sinh học).

Dường như chuyện “chạy” đã trở thành một vấn đề quá phổ biến: Chạy chức, chạy quyền, chạy giấy tờ, chạy trường, thậm chí chạy cả bằng khen, chạy cả huân chương (!). Điều này trái ngược với bản chất ưu việt của Chủ nghĩa xã hội. Trong cuốn “Đạo đức cách mạng” Bác Hồ viết: “Không có chế độ nào tôn trọng con người, chú ý xem xét những lợi ích cá nhân đúng đắn và bảo đảm cho nó được thỏa mãn bằng chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa” (HCM toàn tập, T.8, 1989, tr.246).

Tính ưu việt của chủ nghĩa xã hội trước hết là phải nói đến giáo dục, y tế. Vì vậy chúng ta cần phải quan tâm hơn nữa cho hai vấn đề quan trọng này. Y tế, giáo dục hiện nay còn nhiều khó khăn, để tháo gỡ khó khăn đó phải là trách nhiệm của cả nước, của cả hệ thống chính trị, của các ban ngành nhưng trước hết là của Bộ Y tế và Bộ Giáo dục-Đào tạo.

Để khắc phục tình trạng “chạy” trường theo tôi cần thảo luận để giải quyết theo các hướng sau đây:

1- Có một số trường chất lượng cao, hay trường dạy song ngữ để bồi dưỡng nhân tài thì chỉ lựa chọn học sinh giỏi hay có năng khiếu một cách nghiêm chỉnh thông qua thi tuyển nghiêm túc và không có bất kỳ một trường hợp ngoại lệ nào. Ngoài tiêu chuẩn kiến thức còn cần xét cả về tư cách đạo đức. Hàng năm có thể chọn các học sinh xuất sắc từ các trường khác chuyển sang các trường này.

2- Khẩn trương xem xét lại chương trình giáo dục phổ thông (không cần đợi đến năm 2015 như ý kiến của Bộ GD&ĐT) sao cho không chênh lệch bao nhiêu so với các nước khác. Cụ thể là cấp II cần học nhẹ hơn và cấp III học cần học sâu hơn (nên phân ban sâu ở hai lớp 11 và 12). Học và thi theo chương trình chứ không nhất thiết theo sách giáo khoa, vì vậy cho nên có thể dùng tạm bộ sách giáo khoa hiện hành nhưng có sự hướng dẫn cụ thể của giáo viên.

3- Tiêu chuẩn hóa giáo viên để ai chưa đủ tiêu chuẩn phải xuống dạy lớp thấp hơn hay được cử đi bồi dưỡng thêm. Đầu tư thêm để các trường lớp ngày càng khang trang và tránh tình trạng quá xập xệ, chật chội, thiếu ánh sáng, thiếu nhà vệ sinh.... Nghiêm chỉnh coi trọng tư cách đạo đức của học sinh và có biện pháp thỏa đáng để giáo dục những học sinh lười nhác, hư hỏng (cần phối hợp chặt chẽ với gia đình và các đoàn thể thanh thiếu niên trong trường).

4- Học sinh học sẽ sẵn sàng học theo khu vực cư trú khi các trường không còn chênh lệch nhiều về chất lượng giảng dạy và quản lý học sinh.

5- Coi việc đưa và nhận hối lộ trong “chạy” trường là vi phạm Bộ luật Hình sự và cần được xử lý thật nghiêm để làm gương. Cần có sự kiểm tra chặt chẽ của các cấp quản lý giáo dục về chuyện này. Đó là hành động thiết thực để nâng cao uy tín thầy cô giáo, uy tín toàn ngành Giáo dục. ■